Poštnina plačana v gotovini.

Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri s datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 12·50, za inozemstvo D 20·50, dostavljen na dom D 14·—, za izkaznice D 12·50 imenati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica štev. 4.

Knjižnica

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — SHS poštnohranilnični račun štev. 13.187.

Na zavržila brez ozirana se ne vzame. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: V. | Maribor, petek 4. januarja 1924. | Številka: 3.

Odprto pismo

gospodu velikemu županu
DR. MIROSLAVU PLOJ-U
V MARIBORU.

Po prečitanju Vaše izjave v novoletni številki »Tabora« in kritike v uvodniku »Slovenca« se poslužim Vaše obljube v zadnjem najinem pogovoru dne 28. dec. l. l., da Vas smem opozoriti glede organizacije mariborske oblasti na morebitne stvarne pomisleke.

Vidim v načrtu, kakor so si ga v Ljubljani zamislili, **sabotažo organizacije naše oblasti.** Če bi čakali na novo zgradbo, je ne doživimo tako kmalu. Če bi čakali na prazna stanovanja za uradnike, tudi tega ne doživimo. Ironiji »Slovenca«, ki primerja poslovanje lvovske poštne direkcije, katera je bila za časa ruske okupacije prenešena na Dunaj, se žaljbog ne more odreči aktualnost. Romanje aktov med Mariborom in Ljubljano bi moglo ustvariti **karikaturo samostojne oblasti.** Prenos poslov ministra policije in še to v tako problematični obliki ne ustreza temu, kar narod po pravici od samostojne oblasti pričakuje.

Dokler se bode naše šolstvo upravljalo iz druge pokrajine, ostane pastorka, kakor je danes.

Armada dvornih odnosno kmetijskih svetnikov, ki sedijo pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani, ne bode dvignila našega vinogradništva.

Obrtni in trgovski referenti morejo računati na plodonosno delo za povzdigo teh panog gospodarstva v naših zanemarjenih razmerah le, če bodo imeli stik s temi krogi neposredno v Mariboru.

Menda ne boste, gospod veliki župan, pričakovali v nujnih socialnih zadevah kuratele ljubljanske. Vzamite, kakor Vam po zakonu pritiče, stanovanjsko vprašanje glede svoje oblasti sami v svoje roke in videli boste, da boste v mesecu dni lahko našli v obeh hišah, ki jih je vlada za oblast nalašč nakupila, zadostne prostore za svoje uradništvo, ne da bi Vam bilo treba katerokoli familijo na cesto vreči. Interes pokrajine je vsaj za nas, ki smo za napredek te pokrajine našemu narodu odgovorni, nujnejši nego opravičen interes prošnjikov za stanovanja, ki bodo morali glede svojih osebnih stanovanjskih prošenj potrpeti, dokler niso spravljeni pod streho uradniki, ki jih oblast potrebuje. Če bi se to delo ne vzelo energično v roke, ne bomo občutili samostojne oblasti in ne razločka med Vašim županovanjem in dobo g. Vilka Pfeiferja.

Oprostite mi, gospod veliki župan, patrijotično mišljeno opozoritev, da ne izgubimo časa, ki smo ga izgubili že dovolj s tem, da Vas je vlada za eno leto dni brez nujne potrebe itak že odtegnila Vaši nalogi, glede katere gleda naš narod na Vas z velikim zaupanjem.

Sprejmite izraz mojega odličnega spoštovanja!

Dr. Vekoslav Kukovec.

Dr. Ploj — likvidator pokrajinske uprave v Ljubljani?

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Danes dopoldne, so se pričela v ministrstvu notranjih del posvetovanja glede likvidacije vseh pokrajinskih uprav v državi. — Sklenjeno je bilo, da se definitivno likvidirata pokrajinski upravi v Zagrebu in Ljubljani ter preneso vse funkcije na ministrstva oziroma na samoupravne oblasti. Za likvidatorja pokrajinske uprave v Sloveniji bo imenovan ali dr. Vodopivec ali pa mariborski veliki župan dr. Miroslav Ploj.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Danes je odpotoval v Zagreb minister dr. Peleš v resortnih zadevah svojega ministrstva, ki so v zvezi z likvidacijo pokrajinskih uprav. V poučenih političnih krogih pa se zatrjuje, da ima v glavnem nalog, da stopi v Zagrebu v stik z zastopniki hrvatskih separatistov.

Vesti o opozicionalnem bloku.

Zemljoradniki se približujejo? — Radičevci pridejo v Beograd? — Nove skupščinske volitve meseca junija?

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Potovanje predsednika Jugoslovenske muslimanske organizacije dr. Hrasnice in predsednika Slovenske ljudske stranke dr. Korošca na Dunaj je zbudilo v vseh političnih krogih veliko pozornost, kljub temu, da se tako s strani muslimanov, kakor s strani klerikalcev zatrjuje, da je potovanje obeh popolnoma zasebnega značaja, brez vsakega političnega ozadja. Zatrjuje se, da je bila akcija za osnovanje opozicionelnega bloka uspešna, ter da blok stopi v akcijo takoj po otvoritvi parlamentarnega zasedanja. Načrt dr. Voja Marinkovića o široki samoupravi in upravni decentralizaciji, ki so ga osvojili tudi klerikalci in muslimani (?), bodo pretresale tudi vse ostale opozicionelne skupine ter ga skušale korigirati po lokalnih interesih svojih pokrajin. Ta načrt naj bi tvoril temelj opozicionalnega bloka. Tudi zemljoradniki, ki so bili doslej napram opozicionelnemu bloku zelo rezervirani, se sedaj skušajo približati tej skupini. Značilno je, da polagajo vsi politiki, ki so se doslej bavili s tem vprašanjem, posebno važnost na osnovanje tega bloka, ki bi naj šel tudi v slučaju novih parlamentarnih volitev skupno v volilni boj. Potencirana želja Davidovićeve skupine v demokratski stranki glede rešitve hrvatskega vprašanja zelo vznemirja radikalce, ki se že pridno pripravljajo na volitve. Volitve v narodno skupščino bodo po vseh znakih razpisane bržkone za mesec junij. Dotlej naj bi narodna skupščina sprejela državni proračun ter rešila nekaj manjših zakonskih predlogov, nakar bo razpuščena. Po potrdilu političnih krogov je dosegel dr. Korošec pri svojih zadnjih pogajanjih z zastopniki HRSS znaten uspeh, ki se nanaša na zbližanje vseh opozicionalnih strank. Radićevci so se po teh zatrdilih končno vendarle odločili, v danem slučaju poslati gotovo število svojih poslancev v Beograd, da preglasujejo vlado. To pa le za slučaj, da pride do ustanovitve opozicionalnega bloka, ki bi tvoril garancijo, da se bodo želje hrvatskega naroda resno upoštevale.

—□—

BURNA SEJA GRŠKEGA PARLAMENTA.

Zbornica do sobote odgodena.

Atene, 2. januarja. Danes se je sestala narodna skupščina. Ko je Gonatas sporočil, da je vlada podala ostavko, sta Plastiras in Gonatas zapustila dvorano. Nato se je seja nadaljevala. Med venizelisti in liberalci z ene strani in republikanci z druge strani je prišlo do burnih prizorov. Prvi so zahtevali, da naj se zasedanje preloži, republikanci pa so protestirali zoper preložitev in zahtevali nadaljnje zborovanje. Končno je bila zbornica odgodena na soboto.

RAZMEJITEV DELOKROGA ŽELEZNIŠKIH DIREKCIJ.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Danes so dospeli v Beograd delegatje zagrebške in ljubljanske železniške direkcije, da se udeleže važnih posvetovanj, ki se pričnejo jutri v prometnem ministrstvu v zadevi razmejitve posameznih direkcij in rešitev drugih splošno prometnih vprašanj.

POOSTRENO RAZMERJE DO BOLGARIJE.

Beograd, 3. januarja. (Izv.) Bolgarski poslanik je po svojem obisku pri zunanjem ministru dr. Ninčiću zelo razburjen zapustil poslopje zunanjega ministra. Novinarjem ni hotel podati nikakih izjav in pojasnil. Zunanji minister dr. Ninčić je imel po njegovem odhodu daljše posvetovanje s svojimi višjimi uradniki.

IZJAVE ITALIJANSKEGA POSLANIKA V BEOGRADU.

Pred definitivnim zaključkom reškega vprašanja?

Zagreb, 3. januarja. (Izv.) Sotrudnik zagrebških »Novosti« je imel razgovor z g. Sumonte-om po njegovem obisku pri zunanjem ministru dr. Ninčiću. Sumonte je izjavil, da je bil njegov poset pri zunanjem ministru samo informativnega značaja. Hotel se je samo informirati o političnem položaju v naši državi. Zanimal se je tudi za to, kako stališče zavzema naša vlada z ozirom na znane izjave g. Cankova v sobranju. Glede reškega vprašanja je izjavil, da bodo po pravoslavnih božičnih praznikih pogajanja definitivno zaključena ter izrečena končna odločitev.

BORZA.

Curih, 3. januarja. (Izv.) Sklepni tečaji. Pariz 28.35, **Beograd 6.45**, London 24.56, Praga 16.65, Milan 24.55, Newyork 576, Dunaj 0.0081, žig. krone 0.0081.

Zagreb, 3. jan. Pariz 4.385—4.435, Švica 15.59—15.64, London 383.75—386.75, Dunaj 0.12475—0.12675, Praga 2.59—2.62, Milan 3.83—3.86, Newyork 85—90.

Že zopet Macedonija.

Maribor, 3. januarja.

Govor, ki ga je imel bolgarski ministrski predsednik Cankov v sobranju in v katerem se je neprevidno dotaknil macedonskega vprašanja, je vzbudil v naši državi razburljive odmeve. Avtentično besedilo tega govora sicer ne vsebuje tako ostrih besed kot so jih prinesli beograjski listi, vendar pa je res, da je bolgarski državnik govoril netaktno in nepremišljeno. Večkrat se nepremišljene besede rode iz iskrenosti. Menda je tako tudi v tem slučaju. Predno je bolgarska vlada izpolnila obveznosti, ki jih je vzela nase s prostovoljnim sporazumom na niški oziroma sofijski konferenci, je g. Cankov udaril po naši državi, češ, da ji ne vrača dobro z dobrim. Dejal je, da Bolgarska ne more trpeti dogodkov v Macedoniji.

Ko pišemo te vrste, se zavedamo, da ima naša vlada v Macedoniji zelo nesrečne roke. Njene napake so bile v naši javnosti že večkrat ožigosane. Vsa patriotična javnost zahteva, da se v Južni Srbiji in Macedoniji dosedanja upravna praksa temeljito revidira. Vprašamo pa: ali ima odgovoren državnik tuje države pravico, da se vmešava v naše notranje zadeve? Ali se je naša država vtikala v boje med Cankovim in zemljoradniki? Mar je to pot, da »moreta dva naroda iti skupno in sodelovati za svoje narodne programe«, kakor pravi bolgarski državnik?

Za Macedonijo je preteklo toliko krvi, da je v interesu balkanskega miru, če se po dolgih bojih doseženo stanje ne razdira. Macedonija je postala integralen del naše države in mora to ostati. Že cela desetletja se vleče polemika med srbskimi in bolgarskimi znanstveniki, politiki itd., kdo so Macedonci, Bolgari ali Srbi. Prof. Cvijić jih je dobro označil kot »flotantno maso«, ki je lahko srbska ali bolgarska, kakršne so že razmere. Ta neskončen krvavi in nekrvavi spor je bil položen na tehtnico v trenutku, ko je Bolgarija stopila na stran Turčije, Avstro-Ogrske in Nemčije. Zdaj se je tudi o macedonskem vprašanju odločevalo na svetovnih bojiščih in se odločilo proti Bolgariji. Če bolgarski plačenci niso s tem zadovoljni, jih razumemo. Tri leta so lahko nasičevali na Srbih svoje zverske instinkte. Namesto da bi se skrili od sramote, pa se postavljajo kot makedonstvujušči in z vsemi sredstvi otežkočajo konsolidacijo jugoslov. Macedonije.

Vlada g. Cankova tiči v njihovih krempljih. Makedonstvujušči sami pa so orodje nemške reakcije, ki še ni opustila svojih nekdanjih načrtov. Ljudje, ki so pognali Bolgarijo v boj proti Srbiji in Rusiji, še vedno niso prokleti od bolgarskega ljudstva. Oni so za sedaj brez moči, in Cankov govori v njih imenu: »Mi nimamo moči, da bi se bojevali, niti se ne bomo bojevali...« Oni so »pacifisti«, dokler jih drži trdi obroč mirovnih pogodb. Dobro je označil odlični slovanofil in historik Ernest Denis v delu: »Du Vardar à la Sotscha« moralno fiziognomijo Bolgarov. Noben Slovan ne more današnji generaciji odpustiti njeno zatajevanje Slovanstva in »krvni pakt« s Turanci. Ravno isti Bolgari, ki so se navduševali za turansko-nemško Bolgarijo, so danes odločni pristaši bolgarske Macedonije. Njim je macedonsko vprašanje potrebno. To je narkoza, s katero uspavajo bolgarsko slovansko zavest, da si ohranijo Bolgarijo v rezervi do dne, ko se bo po nemških nadejah »sesul zid mirovnih pogodb«.

Mi smo že opetovano povdarili, da je treba začeti pozabljati preteklost in delati v smeri jugoslov.-bolgarskega zbližanja. Vemo, da so v Beogradu šovinisti, ki hočejo z Bolgarijo še novih krvnih obračunov. A njih število je pičlo, in če so med njimi ljudje, katerim so bolgarski »zmagovalci« povesili družino in požgali hišo, jih razumemo. Toda v Bolgariji se nasprotniki naše države vedno bolj ojačujejo. V Bolgariji so mnogi navdušeni za bolgarsko-italijansko zvezo proti Jugoslaviji; da, težko je reči, kako daleč od njih je sama vlada g. Cankova. Kakorkoli obsojamo upravno »delo« naše vlade v Macedoniji in želimo revizije metod, smo vendar odločno zoper to, da bi nas Bolgarija spominjala, kaj imamo storiti v naši Makedoniji. Naše stališče do Bolgarov naj označijo besede E. Denisa: »Mi ne želimo Bolgariji smrti; upamo, da mora priti dan, ko bo mogla zavzeti mesto v jugoslovenskem koncertu. Treba pa je, da najprej prizna in se skesa svojih napak in zločinov.«

*

Nekako ob istem času kakor Cankov je govoril o Macedoniji tudi g. Radić in sicer v razgovoru z dopisnikom dunajske »Reichsposte«. Tudi on ima svoje interese na Macedoniji. Dejal je namreč:

»Naš cilj je, da močno Macedonijo upoštabimo za naš največji up: za prihodnje volitve. Mora nam uspeti, da inforsiramo razpis novih volitev za pomlad. Pri teh volitvah bodo Macedonci stopili na našo stran in volili naše kandidate. Žnjimiin s pomočjo Arnavtov bomo dobili večino od dveh tretin beograjskega parlamenta, ki bo omogočila, da zmagajo naše zahteve.«

Znano je, da ima Radić zvezo s Todorovim in z drugimi pristaši bolgarske Macedonije. Radić je po svoji ideologiji blizu onim Bolgarom, ki so leta 1915. izdali Slovanstvo in prisegali zvestobo Nemcem in Avstro-Ogrski. Njegovi izdajalski nameni so sedaj prozorni. »Inforsirati volitve za spomlad«, pravi Radić, Todorov pa je dejal nedavno: »Spomladi bo revolucija v Macedoniji, pa začnemo z ofenzivo...«

Ob tem času pa pozna vlada, ki ji je poverjeno čuvanje državnega jedinstva, le en interes: rešiti radikalsko stranko. Ne država, ne narod, partija je vse. To, kar hoče kak Todorov in v srcu Cankov, kar ponavlja habsburški sluga Radić, ni tragično. Tragično je le, kar dela gosp. Pašić s svojim štabom.

5. januarja 1924

AKADEMSKI PLES

v Narodnem domu

Politične vesti.

* **O demokratskih spokornikih** govore, kakor smo že včeraj navajali, klerikalni listi z ozirom na Marinkovićev samoupravni načrt. Zato je naša dolžnost, da oživimo gospodom klerikalcem spomin na dvoje: V volilnem programu JDS od 21. okt. 1920 stoji: »Državno upravo treba dekoncentrirati. Naš program priporoča samoupravo občin, okrajev, pokrajin **z lastnimi dohodki in imetjem**, z voljenimi zastopi, ki bodo izdajali tudi norme v okviru pooblastila v ustavi in posebnih zakonih in prevzeli tudi naloge upravnega značaja. Pokrajine naj imajo svoje premoženje, smejo nalagati za kritje svojih stroškov davke in doklade, **realni davki pa naj bodo sploh pridržani samoupravi.** To so načela, ki jih JDS tudi danes zastopa.

* **Ljuba Davidović o govoru g. Cankova.** Povodom govora g. Cankova je podal predsednik Demokratske stranke g. Ljuba Davidović beograjski »Pravdi« daljše izjave, iz katerih posnemamo: Mislim, pravi g. Davidović, da se je g. Cankov še le sedaj odkrito izjavil. Rekel je, da hoče storiti vse, da se bodo tudi v Macedoniji uvaževale mirovne pogodbe. Pozabil pa je pri tem, da je Macedonija ravno po teh mirovnih pogodbah pripadla naši državi. Jugoslavija je doslej vedno točno vršila mirovne pogodbe. Če pa g. Cankov želi Macedoncem ono svobodo, ki vlada danes pod njegovim režimom v Bolgariji, mislim, da ne želi baš dobro onim, za katere se navidezno briga in poteguje. V Bolgariji danes sploh ni svobode. Macedonija pa na drugi strani niti ne more biti kamen spodtikanja, ker je tudi v etnografskem oziru naša dežela. Prav pa pravi, da mora biti zgodovina učiteljica naroda. In ta zgodovina bo poskrbela, da se ne pozabijo dogodki od leta 1913—18. Samo g. Pašiću se lahko Cankov zahvali, da je prišel v Bolgariji do oblasti in da sme danes tako govoriti. G. Pašić, ki se je doslej bolj brigal za svojo stranko, kakor pa za državo, je kriv, da se naš glas na mednarodnem forumu sicer sliši in posluša, ne pa tudi upošteva. Upam pa, da ni več daleč čas, ko bo naša država zavzemala v mednarodnem položaju ono mesto, ki ji gre po njeni moči, da odločno brani jedinstvo svoje države in svoje dostojanstvo.

* **V nadaljevanju likvidacije pokrajinske uprave** preneha do konca marca kot samostojni urad oddelek ministrstva za trgovino in obrt in preide v smislu zakona kot sekcija pod direktno upravo velikih županov. Čuje se, da prične v kratkem tudi likvidacija oddelka za kmetijstvo. Za vodjo tega referata bi imel baje priti v Maribor bivši poslanec SKS, živinozdravnik Rajar.

* **»Sodelovanje vseh stanov«.** Kdo se ne spominja, s kako besnostjo so se gospodje od SKS in NSS zaganjali v našo zahtevo po naprednem bloku. Vedno so navajali kot argument razredni moment, češ, da so med posameznimi stanovi tako velika nasprotja, da je potrebna posebna razredna politična organizacija kmetov, posebna za delavce in posebna za meščane. Sedaj pa je »Jadranska banka« dobila par voditeljev teh strank, da skupno izdajajo radikalsko-samostojni-narodnosocijalni-narodnonapredni dnevnik. In glejte, gospoda Urek (SKS) in Deržič (NSS), ki sta poprej divjala za razredne interese, sta v tem dnevniku podpisala proglas, kjer se zagovarja »sinteza vseh stanov«, »sodelovanje vseh stanov« in kjer ni več govora o potrebi posebne »kmečke« ali »delavske« politike. Svoj čas je g. Deržič naravnost derviško vpil proti svobodnemu izvozu, v »Narodnem dnevniku« pa zagovarjajo Stojadinovićevo izvozno politiko. Tako so se gospodje razkrinkali kot harlekini, ki danes hvalijo, kar so včeraj proklinjali. Le v tej smeri naprej, gospodje, ljudstvo bo znalo soditi in bo uvidelo, kako »iskrena« je Vaša politika.

* **Kam gre Radić?** V svojem glasilu »Slobodnem domu« poroča predsednik čovječanske republike, da je na božič dospel iz Lodona na Dunaj, da tu opravi del svojih poslov, radi katerih je odšel v inozemstvo. Za kakih 10 dni se zopet vrne v London, kjer bo dokončal prevzeto nalogo ter se nato vrnil v Zagreb, — menda že kot mednarodno priznan prvi predsednik svoje republike.

* **Dr. Beneš pojde v London.** Francosko-češkoslovaška zveza je zbudila v angleških političnih krogih precejšnjo nejevoljo. Radi tega odpotuje češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš po podpisu pogodbe v Parizu sredi meseca januarja v London, da obrazloži angleški vladi pomen in namen te pogodbe, ki ima popolnoma miroljubni značaj. Glavni namen te zveze je zaščita miru in statusa quo v povojni Evropi.

* **Nova zarota na Bolgarskem?** V seji bolgarskega sobranja dne 31. dec. je general Rušev kot minister za notranje zadeve izjavil, da se je vladi posrečilo odkriti obširno zaroto, katere namen je bil strmoglaviti sedajno vlado. Zapleteni so v zaroto pristaši zemljoradniške stranke, tudi en aktivni poslanec te stranke. Mnogo oseb je že aretiranih.

* **Bolgarska se ne sme oboroževati.** Prošnjo bolgarske vlade, da bi smela pomnožiti svojo armado v svrho konsolidacije notranjih razmer, so zavezniki zavrnili brez utemeljitve.

Dnevna kronika.

— **Rojstni dan kraljice Marije** se bo slavil na predpisan način po vsej državi dne 9. tm. Zvečer bo svečani ples na dvoru.

— **Odlikovanje.** Poslanec g. Josip Reisner je odlikovan z redom Sv. Save III. razreda.

— **Objava gospodom oficirjem.** Komanda Mar. vojnega okruga razglaša: Naprošajo se vsi gg. oficiri, ki se nahajajo v evidenci Mariborskega vojnega okruga, da v najkrajšem času omenjeni komandi javijo, ako so bili med vojno kje kot vojni ujetniki ter kot taki niso dobili popolno svojih prejemkov.

— **Zopet prispevek k »povzdigi« poštnega prometa** smo prejeli od poštnega ravnateljstva v Ljubljani: Pomožna pošta Sv. Rok ob Sotli v področju pošte Rogatec je bila 21. decembra tl. začasno zatvorjena. — Slava! Pomožnih pošt bo kmalu konec! Potem pridejo na vrsto poštni uradi!

— **Novoletna voščila našili vojakov.** Iz Šibenika smo prejeli: V novem letu 1924 žele vsem prijateljem in čitateljem severo-slovenskega »Tabora« srečo ter zadovoljstvo slovenski radiotelegrafisti vojne mornarice podnaredniki: Drago Domanjko od. Sv. Jurija ob Ščavnici, Radojan Kosi iz Ljutomera, Janko Peternelj iz Gorenjevasi.

— **Sedem slovenskih sodnikov** je zadnje dni odpuščenih na Goriškem. So sami zavedni Slovenci, ki pa vsi znajo tudi italijanski, in so torej odpuščeni edino radi svoje narodnosti.

— **Goriškemu listu »Nova Doba«**, ki ga izdajajo v slovenskem jeziku fašisti, je naša vlada zabranila razširjanje v naši državi, ker piše proti našim interesom.

— **Tržaško politično društvo »Edinost«** je imelo v nedeljo občni zbor. Predsednik je zopet dr. Wilfan.

— **Krvavi ples.** V noči od srede na četrtek se je vršil v Csongradu na Madžarskem v plesni dvorani hotela »Madžarski kralj« ples židovskega ženskega dobrotvornega društva. Baš ko so se plesni pari pripravljali za četvorko, so neznani zločinci vrgli skozi okno ročno granato. Eno dekle je bilo usmrčeno, dve osebi smrtno, 30 pa deloma težko deloma lahko ranjenih. Sumijo, da so atentat izvršili »probujeni Madžari«.

— **Blaznica v ognju.** V Chicagu je zgorela tamošnja blaznica in v njej 17 bolnikov.

— **25-letnico odkritja radija** so 26. dec. slavili v velikem amfiteatru pariške Sorbonne. Proslavi je prisostvovala tudi gospa Curie, ki je skupno s pokojnim možem iznašla radij.

— **Napoleonova žalujka.** Ko so začasa kralja Louis Philippe-a prepeljali Napoleonovo truplo z otoka Sv. Helene in je shranili v pariškem invalidskem domu, so prepeljali z njegovega prvega groba tudi vrbo-žalujko in jo zasadili v Versaillesu. Ta že sto let stara vrba je te dni usahnila.

— **Zborovanje nesrečnih zaljubljencev** se je vršilo te dni v St. Etiennu na Francoskem. Baje je bilo zelo dobro obiskano in se je ustanovilo tudi zasebno društvo teh nesrečnikov.

— **Velikanski sir.** Avstralija pošlje na imperijsko razstavo v London, ki bo na spomlad, ogromen sir, ki bo tehtal eno tono. To bo gotovo največji sir, ki je bil kedaj izdelan na svetu.

— **Največje založništvo sveta** ustanavljajo v Ameriki. Ta zavod bo izdal na leto najmanje 3 in pol milijona knjig, ki bodo vse vezane. Nobena knjiga ne bo dražja ko 10 centimov. Videti je, da v Ameriki ne poznajo krize v knjižnem založništvu.

— **Boljševiško »svobodoljubje«.** Glasom poročil iz Moskve vlada tam radi nebrojnih aretacij pristašev in voditeljev nove gospodarske stranke veliko razburjenje. Vlada hoče gibanje nove stranke s silo zatreti.

Celjske vesti.

Celjska mestna elektrarna. Na Silvestrov večer je zavladala po nekaterih delih celjskega mesta popolna tema. Prizadet je bil tudi Narodni dom. Dočim se je pa drugod po večinoma napaka popravila, je vladala v Nar. domu ves čas egiptovska tema. Tu nekaj ni v popolnem redu, vsled česar apeliramo na mestni urad, da zadevo temeljito preišče.

W. Hasenclever: „Onstran življenja“.

(K premieri v Narodnem gledališču dne 5. t. m.).

Walter Hasenclever je sin mlade, nezadovoljne Nemčije razpaljene od Strindberga in Wedekinda. Njegova drama »Der Sohn« je bila prva ekspresionistična drama, ki so jo vprizorili na odru. To je bilo leta 1916. Avtor je bil v enaindvajsetem letu. Rojen je bil 8. jul. 1890 v Aachenu. Študiral je na oxfortni univerzi, živel v Lausanni, v Leipzigu in v Italiji. Kurt Pinthus ga je uvedel »in die Bezirke der Liebe und Wissenschaft,« kakor pravi v antologiji »Meschendämmerung«. V jeseni leta 1914. je dovršil dramo »Der Sohn«. Med vojno je bil tolmač, nakupovalec in kuhar. Izdal je knjigo pesmi »Tod und Auferstehung«. Prepovedali so mu komad »Der Retter«, ki ga je izdal leta 1919. njegov prijatelj Rowohlt.

»Der Sohn« je zasnovan na starem motivu: boj med otroci in roditelji. Oče in sin sta dva nasprotujoča si elementa, ki ju je življenje zaprlo v isti krog. Tu se borita in bijeta do uničenja. Wedekindski protest proti ograjam filistrske morale. Bomba v patrijarhalno rodbino. »Sturm und Drang« za domačim zapečkom. Slutnja velike borbe med starim in novim svetom, med tradicijami in revolucijonarnimi idejami.

Manj pomembni so komadi »Der Jüngling«, »Die Pest« in dr. »Die Menschen« so prinesli na oder filmsko stilizacijo. Tu so vse vezi raztrgane, tradicije poteptane. To je odprta pot v anarhijo. Drama ima čez 20 scen, ki so razmetane sem in tja brez vsake zveze. Protest proti onim, ki trde, da je življenje logično. Diebold podaja nekako shemo te drame: »Prostitutke, sifilis, tretji stadij, delirium tremens, bele miši, porodišnice, truplo vržejo skozi okno, igrišče, mistična številka 13, »Proč z vojno«, solnce in mesec vzhajata, socializem, znižanje mezd, pogreb, gledališke lože, govoreče glave, verniki, berači, bolniške sestre in pomlad! Vstajenje, koral in pozavne. Končno.. »Ljubim..«.

Diebold mu je prerokoval »Weg zum Kino«. In res je izdal komad v filmskem stilu. (Die Pest). »Antigone« je poizkus ekspresionistične interpretacije starogrške drame. Sofoklo in ekspresionizem. Kompromisen komad je »Gobseck«. Poosebljenje zlatega teleta. »Alle Genüsse sind vergänglich. Nur eins ist unvergänglich: das Gold.« —»Ich bin reicher als die Ewigkeit.« Stilizacija je realistična, genre naraven, osebe — izvzemši nadčloveka Gobšecka — se gibljejo v aferah vsakdanjega življenja. Dramski revolucijonarec je pokazal talent.

»Onstran ži[illegible]« je [illegible]rosionizem [illegible]sti. Subtilen [illegible] senčne prostore duše. Obupen zalet navzgor in padec v mistični svetlobi nečesa, kar je onstran življenja. Nastopa dvoje oseb: Jeane in Raul. Jeane, mladoporočena žena, pričakuje moža in trosi cvetlice. Raul vstopi in postane gospodar njenega življenja. Pokažejo se tajinstvena znamenja. Raul oznanja nesrečo. Telefon naznani moževo smrt. Jeane postane Raulova lutka. Igra se z njenim telesom in njenim duhom. Odkriva ji svet onstran življenja, kjer je njen mož. Kaže ji njegovo senco, ki se prikazuje v samoti na balkonu, v polmračni obednici in spalnici. Jeane se muči v strašni negotovosti. Njena duša se stiska in krči pred neskončnostjo življenja. V subtilnih dialogih in diskretno zasenečnih scenah se razvija tragedija dveh duš, dveh spolov, dveh delov človeštva: tragedija moške aktivnosti in ženske pasivnosti. Ženska je premagana, mož ji ubije telo, življenje njenega otroka v telesu in izroči dušo ognju hrepenenja po večnosti. Kaj je onstran življenja, kdo je Raul? Um tega ne ve in ne spozna, intuicija sluti. V človeku je neki drugi človek, ki prisluškuje zvokom, skritim onstran življenja in jih skuša proniknit. Njegovo bistvo se izgublja v tem neskončnem Niču. Orientalska Nirvana. Obale Fechnerjevih »Valov«. V samotnih urah spoznaš, da skrajnosti duše niso zaprte, kakor si [illegible] se odpirajo — onstran življenja. Kdor je slab, umre od želje in koprnenja. Taka je Jeana. Ljudje se v tem koprnenju izpremene, preobličijo. Stvari dobijo drugo bojo in drugačen pomen. Kakor v vročnici govorita Jeane in Raul:

Jeane: Ali morem dvakrat ljubiti?
Raul: Dvomiš?
Jeane: Ali smo nemara vsi eno.
Raul: Pokopal sem mrtvega.
Jeane: Zdaj ljubim tebe?!
Raul: Kar je zdaj, je bilo vedno.
Jeane: Kaj je torej istinito?
Raul: Nič.
Jeane: Sedim ob ognju.
Raul: Zunaj so morja.
Jeane: Rešila sem te k sebi.
Raul: Kaj vidiš?
Jeane: Skozi zemljo uhajava.
Raul: Strahova sva.

To so zavestne blodnje, tipanje pod horizontom intuicije. Tak izpretrgan in navidez nezmiseln je sploh dialog v »Jenseits«-u. Maeterlinck je odkril simbole v empiričnih predmetih, ekspresionistični Hasenclever jih skuša najti v miselnih asociacijah. V Maeterlinckovi »Vsiljivki« sodelujejo mrtve stvari: vrata, ki se odpirajo in zapirajo, glasovi, ki nastajajo, ko kosci brusijo koso. Vse to je v organični zvezi z gmotnim svetom in podvrženo njegovim zakonom. Ekspresionist pa se skuša postaviti ex lex naturae.

Toda ravno s tem se je Hasenclever — da ne govorim o še nepristopnejših in

Mariborske vesti.

Maribor 3. januarja 1924.

m **Razstava v Mariboru.** Prejeli smo: Ravnatelj ljubljanskega velesejma, belg. konzul g. M. Dular je v zadnjem »Trgovskem listu« v članku »Perspektive za prihodnji velesejem« navedel med drugim tudi, da so mariborski gospodarski krogi sklenili, prekiniti prireditve vsakoletnih razstav in se pridružiti ljubljanskemu velesejmu iz razloga, ker se razstave v Mariboru zaključujejo z materijalnim in moralnim neuspehom. Ta trditev g. ravnatelja ne odgovarja resnici. Nasprotno moramo povdariti, da so se naše razstave v Mariboru zaključile s popolnim moralnim in razen »Pokrajinske obrtne razstave« tudi s popolnim materijalnim uspehom. Da se pri eni razstavi materijalni uspeh ni dosegel, ne more in ne sme prireditelјev ustrašiti pri nadaljnem prirejanju razstav v Mariboru. Predsednik lanske izložbe g. generalni ravnatelj Križnič je sicer v najboljšem namenu, a ne v sporazumu z gospodarskimi krogi v mariborski oblasti, dal v tem članku toliko povdarjano izjavo, da se bode opustilo prirejanje nadaljnih razstav v Mariboru. Gospodarski krogi Maribora so pa ravno na moralnih in velikih uspehih teh razstav uvideli njih važnost za gospodarstvo. Na temelju pridobljenih izkustev se bodo udejstvovali ne glede na materijalni uspeh prireditelјev. Pred očmi bodo imeli pred vsem glavno nalogo, predočiti tu- in inozemstvu uspehe našega domačega gospodarstva, za kar je Maribor kakor ustvarjen. Toliko za danes g. ravnatelju velesejma, belg. konzulu g. M. Dularju v odgovor, kateremu se obenem iskreno zahvaljujemo za laskavo priznanje naši industriji in obrti. — Razstavni odbor.

m **Proti revolverski žurnalistiki** se je razjezil »Narodni dnevnik«, glasilo NRS+SKS+NSS+NNS. V isti številki pa ima toliko grdih izpadov proti JDS, da izgleda kot najgrši revolver. Tako je med drugim tudi ponovil trditev, da je Mariborska tiskarna last samo ene stranke. Vprašuje, ali ne bi bilo mogoče, da bi postala last vseh mariborskih Slovencev. Prva trditev je lažnjiva, ker so akcijonarji tiskarne med drugimi tudi gospodje od SKS in sede celo v upravnem svetu. Glede drugega pa priporočamo: Samo lani ste bili dve novi emisiji delnic Mariborske tiskarne in je bila vsakomur dana prilika, da jih kupi, tudi mariborskemu dopisniku »Narodnega dnevnika«. Zakaj se je niso gospodje poslužili?

m **Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru** priredi svoj običajni akademski ples v soboto 5. prosinca v vseh prostorih Narodnega doma. Gmotni položaj slovenskega visokošolskega dijaštva v tuzemstvu in v inozemstvu postaja od dneva do dneva obupnejši. Vkljub strogim obveznostim se izplačujejo državne štipendije — katerih so pa deležni le maloštevilni — tako neredno, da je dijaštvo primorano preskrbeti si sredstva drugod. Čisti dobiček prireditve je namenjen najrevnejšim članom društva, ki bi sicer morali radi svojih študij zapustiti univerzo. Vsled tega se obrača akademska omladina na sl. občinstvo, ki razumeva njene težnje, njeno trpljenje in bedo, da v imenu kulture in človečanstva pripomore s svojim obiskom do kar najlepšega gmotnega uspeha.

m **Novinarska vest.** V uredništvo »Marburger Zeitung« je vstopil kot urednik jurist g. Udo Kasper. — Po osemletnem službovanju je izstopila iz istega uredništva gospodična Pavla Antonija Dabringer.

m **Spremembe na mariborski pošti.** K pošti Maribor 1 so premeščeni: poštarice Ivana Belar, Marija Cvar in Ana Kasjak od pošte Ljubljana 1, Iva Magdič od pošte Trbovlje in Marija Vreš od pošte Subotica. Poštar Nikola Zirovnik je premeščen od pošte Maribor 2 k pošti Zagreb 1. Službi se je odpovedala poštarica Marta Mucchini pri pošti Maribor 1.

m **Jugoslov.-češkoslov. Liga.** Danes, v četrtek ob 20. uri v Grajski kleti sestanek pripravljalnega odbora radi sklepov za ustanovni občni zbor. Udeležba vseh članov nujna.

m **Ogrožene mariborske socijalne ustanove.** Kakor smo poročali v poročilu o seji občinskega sveta, je prosvetna uprava v Ljubljani odtegnila vse učiteljsko osobje tukajšnjemu Dečjemu domu in Dnevnemu zavetišču ter ga pozvala na službovanje na šolah. Na intervencijo mestne občine je ministrstvo prosvete to odredbo preklicalo. Dodeljeno učiteljstvo ostane torej še nadalje na svojem dosedanjem mestu. Brezpredmeten postane zato sklep občinskega sveta glede nastavitve voditelja Dnevnega zavetišča, s čemur si občina prihrani ta sicer potreben izdatek. Gospodje v Ljubljani so pa za eno blamažo in za en izraz nenaklonjenosti napram obmejnemu mestu Maribor bogatejši. Ali jim je bilo tega treba?

m **Porotna zasedanja v Mariboru v l. 1924** se vrše: prvo od 3. marca, drugo od 10. jun., tretje od 9. sept., četrto od 9. dec. naprej.

m **Reorganizacija tržnega nadzorstva.** Tržno nadzorstvo se, kakor čujemo, preseli v prostore sedajne gostilne na magistratu. Baje dobi tudi novega vodjo. Skrajni čas je, da pride enkrat tudi v to napravo in s tem — upamo — tudi na naš trg red.

m **Mlad pustolovec in vlomilec.** Kakor smo svoj čas poročali, je aretirala mariborska policija dne 6. decembra nekega mladega moža, ki je prihajal iz ruskega ujetništva s potnim listom jugoslovenskega konzulata v Pragi, glasečega se na ime Stanko Klemenčič, rodom iz Sarajeva. Policiji se je zdel mož poznan in ga je zato pridržala. Pripovedoval je dolgo storijo o svojem očetu, ki ga je vzel ob izbruhu svetovne vojne seboj k vojakom na gališko fronto, kjer je po očetovi smrti prišel v rusko ujetništvo, odkoder se sedaj vrača. Poizvedbe pa so dognale, da se je možakar že enkrat prej vrnil iz ruskega ujetništva ter bil kontumaciran v mariborskem taborišču za vračajoče se ujetnike. Takrat se je izdal za Stanka Klekoviča. Ukradel je nekemu svojemu tovarišu v taborišču več stvari in pobegnil. Kje je hodil med tem časom, noče povedati. Poizvedbe so dognale, da ga zasleduje tudi beograjska policija in sicer radi vloma v poljsko poslaništvo l. 1921. Pri tej priliki je odnesel poljskemu poslaniku 37.800 dinarjev gotovine in dve srebrni cigaretni dozi. Od takrat je iz Beograda izginil. Po dolgem tajenju je končno priznal vlom, ima pa dozdevno na vesti še več takih stvari. Da bi se izognil zasledovanju, je romal po svetu. Oddan je bil beograjski policiji, kjer bo dajal odgovor za razne delikte, katerih je obdolžen še izza prejšnjih časov. Dasi še mlad, je pravi mednaroden pustolovec in precej nevaren tujemu imetju. No, zaenkrat bo preskrbljen v beograjskih sodnih zaporih.

m **Eksplozija v Götzovi dvorani** je še vedno predmet živahnih komentarjev. Preiskava doslej še ni dognala zločincev. Ugotovljeno je, da je bil napad izvršen z nitroglicerinom, ki je bil obešen v stekleni med oboja vrata. Škoda je razmeroma mala in nikakor ne tako visoka, kakor se jo skuša slikati z gotovih strani. Zanimive so vesti, ki so se pojavile o tem dogodku v zunanjih listih. Povsod se govori in piše o velikem atentatu na neko kavarno, v kateri so mirni Nemci pričakovali novo leto. Mrtvece in ranjencev v teh poročilih kar mrgoli. Izgleda, da so neresnična in gorostasna poročila od gotovih krogov namenoma lansirana v javnost.

m **Državna loterija.** Polovične in četrtinske srečke za prvi razred 7. kola (žrebanje 3. in 4. januarja) so dospele naknadno in se izjemoma lahko dobijo še do sobote pri poštni blagajni. Igralci prejšnjega kola se opozarjajo, da vsaj do sobote dvignejo dobitke onih srečk, ki so

m **Restavracija »Narodni dom«** ima na razpolago okusno renoviran salon, lepe zračne sobe za klube in obnovljeno kegljišče. Izrecno pristna domača vina. Abonenti se sprejemajo po 20 Dinarjev dnevno.

---

anarhističnih eksperimentatorjih — oddaljil od sveta in postal solipsist. Na ta način je obsodil svojo umetniško religijo in se razvil v nevernika.

Naravno je, da Hasencleverjev »Jenseits« zahteva čisto novo režijo. Kakor je dejanje posunjeno v subtilne daljave človeških misli in vizij, tako mora tudi režija obračunati z realnimi pripomočki. Njena vloga je povsem nevtralna. Kulise morajo biti visoke, temne, brezizrazne. Svetloba je zmanjšana na clair-obscur. Tudi avditorij dobi posebno bojo: diskretna plava luč ga spaja z odrom. Tako so svetlobni efekti glavni del zunanje režije.

V dresdenskem Staatstheatru je dosegla drama »Jenseits« v Berthold Virtlovi režiji velik uspeh. Alfred Günther je pisal v 2. in 3. zvezku revije »Die neue Schaubühne« (1921), da je bila vprizoritev velik gledališki dogodek. Učinkoval je na odru nečuveno. Sijajna gledališka igra. — Seveda ne manjka tudi ravno nasprotnih glasov.

Slovenska vprizoritev bo izvedena v režiji ravnatelja g. Valo Bratine. Vlogo Raula igra g. Bratina, vlogo Jeane pa ga. Bukšekova. B. B.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Četrtek, 3. jan. »La boheme«, Ab. A.
Petek, 4. jan. Zaprto.
Sobota, 5. jan. »Onstran življenja«, izv. (Premijera).
Nedelja, 6. jan. ob 20. »Lumpacij-vagabund.

—□—

Repertoar mariborskega gledališča. — Uprava narodnega gledališča je objavljala dosedaj repertoarni načrt le za dva oz. tri dni vnaprej, to pa vsled tega, ker se pri gledališču z majhnim osobjem češče dogaja, da se mora večkrat repertoarni načrt spremeniti, vsled česar obstoja možnost, da je občinstvo radi spreminjanja repertoarja v časopisju netočno informirano. — Kljub temu se je pa uprava odločila, da bo odslej naprej po možnosti vedno objavljala repertoarni načrt za en teden vnaprej, tako da bodo tudi okoličani informirani o gledaliških predstavah. Zato pa si uprava v najnujnejših slučajih pridržuje pravico spremembe repertoarja.

»Onstran življenja«. V soboto 5. jan. se vrši premijera ekspresijonistične Hacencleverjeve drame »Onstran življenja«. (»Jenseits«). Ker so za to vprizoritev stroški jako veliki (popolnoma nova inscenacija, rekviziti itd.) veljajo za premijero te drame operne cene.

Kultura in umetnost

x **O slovenskem prevodu Kellermannovega romana »Predor«,** ki ga je izdala Tiskovna zadruga v Mariboru, je napisal »Slov. Narod« sledeče: »Profesorja Frana Kobala prevod romana »Predor«, (Der Tunnel) od Bernharda Kellermanna je za Božič izšel pri Tiskovni zadrugi v Mariboru, ter ga razpošiljajo po ceni 30 Din. oz. po pošti 1 Din. več. Slovenci imamo že prevod istega Kellermannovega romana ki ga je oskrbel dr. N. Velikonja (»Tunel«, izdanje Jugoslovenske knjigarne), toda če prej ni bilo, pa je sedaj ob izbornem Kobalovem prevodu jasno, da bi bilo boljše, da Velikonjevo nezrelo delo ne bi bilo objavljeno. V naši prevajalni literaturi je Kobalov prevod izreden dogodljaj, ki ne sme ostati nepažen. Radi železnega svojega sloga in osobito radi obilice tehničnih terminov nemški izvirnik ni lahko čiten. Ni preprosta stvar, lotiti se ga, da dokažeš kvaliteto kot prevajalec, marveč problem je, ki mu je kos le mož, ki zna dobro ravnati z vsemi tako številnimi spremeni našega jezika. In zares poje Kobalov jezik kot orglje. Proti izvirniku, ki je celo tam nekam težak, kjer ne bi bilo treba, prevod na nobenem mestu ni težji, nego mnogo mest je, kjer se čita prevod laže od originala. Prav povsod je nemško besedilo za vsebinsko analiziranje težavnejše od slovenskega teksta, ki je nanj prof. Kobal obrnil posebno pažnjo, da je kljub strnjenemu izvajanju prozorno umljiva. — Tak prevod je pač plod večletnega resnega dela in obširnega znanja, pa pretehtavanja in izbiranja; ne najdeš zlepa izraza, da bi ne bil izvirnikovemu smiselno enakovreden. Tako pogoditi vsako označenilo more le jezikovni mojster. Vidi se tudi, zakaj je interpunkcija (kolikor je ni pokazil stavec) mestoma nenavadna; da bi bil izražen tudi tisti podeči, dreveči tempo, ki goni ves nemški tekst. Lažja čitnost v primeri z izvirnikom je prevajalčeva zasluga vsa. Najbolj močna strap ki dviga ta prevod visoko nad pov-prečne pojave v našem knjigotrštvu, pa je naravnost velikanski besedni zaklad, ki ga prevajalec kar stresa pred čitatelja, zares neobično velika zbirka novih in novotvorjenih izvrstnih izrazov za to in ono, osobito za znanstveno terminologijo realnih ved. Kobalov prevod »Predora« je v tem oziru dragocen in boljši od vseh dosedanjih naših tehničnih slovarjev in »izrazoslovnikov«. Vsak tehnik, ki se zanima za terminologijo, bo s pridom čital prevod ter odbiral tehnične termine za svojo stroko, za stroje in njihove dele, za montanistiko, za zgradbo itd. Skratka, obilo najbolj pristnega slovenskega besedila za precejšen tehnični slovar je v Kobalovem prevodu, kjer je brez hrupa in vika rešenih sto in sto besednih problemov. Knjiga bi zaslužila boljšega papirja in dostojnejše opreme. Obžalovati je, da je nekoliko tiskovnih pogrešk. Ali bi ne bilo umestno, da bi mariborska Tiskovna zadruga sprejela v svoj načrt misel na drugo, lepšo in popravljeno izdajo? Prevod, ki se more kosati z najboljšimi slovenskimi prevodi, je tega vreden. — Dr. F. .... č.«

Beležke.

Najbolj informirani zagrebški list. — Prispevek k poglavju o katehetski vzgoji.

Čujte, kako poroča o nočni eksploziji v Götzovi dvorani »najbolj informirani zagrebški list« — »Jutranji List«:

M a r i b o r, 1. jan. Noćas je u jednoj ovdjašnjoj kavani, u kojoj je jedna grupa Njemaca očekivala Novu godinu, bačena od nepoznata lica jedna bomba manjeg kapaciteta. U lokalu je nastala strahovita panika. Ima nekoliko ranjenih.

Priporočamo mariborskim kavarnarjem, da se tozadevno informirajo pri »Jutarnjem Listu«; morda jim priskrbi odškodnino, ki jo naj seveda darujejo v prid »Društvu ljubiteljev časnikarskih rac«. Naslov pove uredništvo »Jutarnjega Lista«.

Zdaj si lahko mislimo, zakaj in kako je zagrebško blokaško časopisje tako »točno« informirano o Radićevih »uspehih« v Londonu. Da, republika — svemu svijetu dika!

*

Časopis »Za pravdou«, glasilo češkoslovaške cerkve, je objavil sledečo vest: Dvanajstletni učenec I. meščanske šole v Ivanovicah Alojz Slovaček se je vrgel pod vlak, ker ga je katehet p. Ant. Stoklaska v šoli neusmiljeno pretepal. Deček se je slabo učil, toda katehet ni imel do njega nobenega ozira in mu je neprestano dajal s šibo. Vlak mu je odtrgal obe nogi in roki, vkljub temu pa je živel do treh zjutraj. Zdravnik je ugotovil, da mu je bila koža podpluta od leskove palice. V telovniku so našli pismo z besedami: »Naj me povozi vlak; to ne bo tako bolelo kakor šiba g. kateheta.«

Tako malo razumejo katehetje otroško dušo. Če bi bil na mestu g. patra kak svobodomiseln učitelj, to bi nastal krik in vik o posledicah »brezverske« vzgoje!

Objave.

§ **Večerni kuharski tečaj** na dekliškem zavodu Vesna se prične 14. januarja. Prijave sprejema vodstvo do 12. tm.

Izpred sodišča.

Preskrbeti se je hotela.

25letna Antonija Košič je bila zaposlena v času od 1. do 11. novembra pri zakonskih Metod in Leopoldina Mohor kot služkinja. Dne 9. novembra je naenkrat izjavila, da mora oditi domov, ker je mati bolna. To se je zdelo Mohorjevima sumljivo in sta začela nato služkinjo natančneje nadzorovati. Dne 10. novembra je opazil Metod Mohor, da je ležalo par nogavic pod obedičnim oknom in ko je nato natančneje pregledal svoje dvorišče, je zapazil v kurniku zaboj, ki je bil pokrit s slamo. V njem so se nahajali 2 ženski srajci, par otroških nogavic, prevlaka za zglavnik, ženske spodnje hlače, 2 prtiča, ženska bluza, par ženskih nogavic in otroško krilo. V služkinjini postelji pa so bile najdene spodnje ženske hlače in denarnica. Košič, ki ji očitano tatvino taji, je bila pred okrožnim sodiščem obsojena na 3 mesece težke ječe.

»Kaj nam pa morejo . . . «

Dne 11. novembra se je vršila pri Sv. Lenartu v Slov. gor. cerkvena slavnost. Ker so se v gostilni Jakoba Novaka pretepali fantje, se je podal župan Anton Aubl z dvema orožnikoma v omenjeno gostilno, da bi preprečili pretep. Ko je župan odnosno orožnik Avgust Lah odredil, da ima godba in ples prenehati in da se mora gostilniška soba izprazniti, se je posestniški sin Janez Krempl iz Zg. Žerjavc postavil med vrata gostilne in rekel: »Kaj se nam more zgoditi, ako se proti postavimo in ne izpraznimo — nič.« S temi besedami je žalil uradne osebe in kršil avtoriteto javnih organov. Obsojen je bil radi pregreška po § 104 srb. k. z. na 1 mesec zapora.

Burna eksekucija.

Izvršilni organ okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici Franc Karner je bil odrejen, da izvrši pri posestniku Francetu Ačko v Podložu rubež. Pri tej priliki je Ačko iztrgal s silo eksekutorju zarubljeno verižico ter ga razžalil z besedami, »da nima pravice to delati« in »Ti hudič ti, jaz kot posestnik ne pustim, da bi se meni kaj proč jemalo.« Ačko je bil obsojen radi pregreška po §§ 93. in 104 srb. k. z. na 300 Din. denarne kazni.

Učitelja je žalila.

Dne 22. oktobra je poučeval učitelj Božidar Tomažič ljudske šole v Šmartnem na Pohorju, okraj Slovenska Bistrica učence svojega razreda v naravi. Ker hči posestnice Marije Arbeiter v Kalšah ni bila pazljiva, jo je učitelj zaprl po končanem poduku. Ko je otroku postalo slabo, ga je takoj izpustil. Drugi dan mu je mati učenke po svoji drugi hčerki poslala odprto pismo s sledečo žaljivo vsebino: ». . . kadar boste svoje otroke imeli, te jih pa zapirate . . . v Vrbekov kogel jih pa tudi ni treba goniti. Zakaj ste tako vsi nori, učite jih rajši v šoli.« Arbeiter prizna, da je pisala pismo, pravi pa, da je hotela samo ščititi svojega otroka nevedoč, da žali s tem učitelja. — Arbeiter je bila obsojena radi pregreška po § 104. srb. k. z. na 200 Din. denarne kazni.

Gospodarstvo.

Žitni trg v letu 1923.

Leto 1923 je bilo za žitarice povprečno dobro. Uspeh žetve je bil vseskozi povoljen ter se računa, da bo preostajalo za izvoz krog 120.000 vagonov žita, predvsem koruze in pšenice. Lansko leto je bilo v splošnem slabše in je letos zlasti koruza kvalitativno in kvantitativno mnogo boljše uspela.

Cene so se v glavnem ravnale po naraščanju in padanju dinarja v Curihu. Bile so torej odvisne od valutne špekulacije, dasi se niso vedno točno ravnale po padcu in naraščanju dinarja. Mnogi so izrabili povoljno konjunkturo za nakup ali prodajo.

Ko je naš dinar stal v Curihu najnižje, pod 3 centime, je bila cena pšenici krog 450 do 500 D. Vlada je bila prisiljena dovoliti carine prost uvoz inozemske moke, ki je uspešno konkurirala domači iz Banata in Bačke. Čez zimo so bile cene žitaric precej čvrste ter so še le spomladi začele polagoma padati. To se je opažalo zlasti v času, ko je dinar prenehal padati ter se vsaj začasno stabilizirati. Optimistična poročila celokupnega našega tiska o dobrih izgledih na žetev so največ pripomogla k naraščanju dinarja v inozemstvu. Zastoj je nastal v času žetve in je trajal vse do jeseni. To so izrabili večji mlini, ki so pokupili pšenico po 300 Din., dunajski trg pa je zahteval našo moko, ki mu je konvenirala. Skoraj vsa naša mlinska industrija je bila meseca septembra in oktobra zaposlena z mletvo za dunajsko in praško tržišče. Za Primorje in Dalmacijo naša moka ni prihajala v poštev, ker so bili transportni stroški previsoki. Posledica tega je bila, da so Dunajčanje jedli iz naše moke mnogo cenejši kruh, kakor pa Dalmatinci in Bosanci.

Naš izvoz v jeseni se računa na 20 do 30 tisoč vagonov. Krivda, da se ni več izvažalo, leži na naših producentih, ki upajo, da dosežejo na spomlad višje cene. Res je, da se bo plačevala pšenica na spomlad po 500, dočim se sedaj plačuje samo po 300 Din., vendar pa pri tem zaslužek ne bo za toliko večji, ker svetovna konkurenca se ne ozira na posamezne države, temveč kupuje tam, kjer je blago cenejše. To je opažati zlasti sedaj, ko se pojavlja na evropskih tržiščih zopet rusko žito, ki je cene znatno pritisnilo k tlom. Tudi v Rusiji je žito v primeri z industrijskimi najcenejši pridelek, vendar pa tam niso cene med temi in žitom v takem sorazmerju. Glasom ruske statistike znaša nadprodukcija žita krog 30 odstotkov, ki prihajajo v poštev za konkurenco. Zato bodo morali tudi naši producenti polagoma uvideti, da je čas prevelikih zaslužkov minul in da je treba zdravega konkurenčnega boja na svetovnem tržišču.

Tega se moramo zavedati zlasti sedaj, ko se pojavlja naš najnevarnejši konkurent — Rusija. Za vzgled naj navedemo le en slučaj. Pred par tedni je znana dunajska tvrdka Strasse in König, ki ima poslovne zveze tudi pri nas v Banatu, sklenila s sovjetsko rusko delegacijo pogodbo za dobavo ruskega žita za Avstrijo, Češkoslovaško in Bavarsko, vse naše glavne odjemalce. Danes se nudi ruska pšenica franko Praga 175 Kč, rumunska 177 do 178, a jugoslovenska 180 in več. Velika je nevarnost, da izgubimo naše dosedanje glavne odjemalce in na nas samih je ležeče, ali bomo zmagali v tem konkurenčnem boju ali pa bomo podlegli in si s tem nakopali še večjo gospodarsko krizo na našo glavo.

Mala oznanila

Pridna učenka išče mesta v trgovino z mešanim blagom. Vstop takoj. Naslov v upravi „Tabora“. 3017 2—2

Maserja g. Čaša (Mestno kopališče) vsakomur toplo priporočam, ker je s svojim strokovnim znanjem tudi mene rešil dolgotrajne bolezni. Dr. Šnuderl. 2

Dva plašča in jopico za deklice se proda. Zrinjskega trg št. 5/I., desno. 3

Pohištvo iz trdega lesa za spalno sobo takoj na prodaj. Mlinska ulica št. 7/I. nadstr., vrata št. 9. 7

Zamenjam pritlično stanovanje v Majstrovi ulici z dvema sobama, pritiklinami in električno lučjo za enako stanovanje s tremi sobami in vrtom na periferiji mesta. Plačam selitvene stroške. Naslov v upravi „Tabora“. 6 2—1

Črna zimska suknja, predvojno blago, skoro nova, po ceni na predaj pri krojaču Zotterju, Dravska ul. 10. 3—1

K 200.000.- do K 300.000.- posodim brezobrestno proti sigurni vknjižbi dotični osebi, ki mi odstopi stanovanje od najmanj 3 sob s pritiklinami v Mariboru. Cenjene ponudbe pod „Solnčno stanovanje“ na upravo „Tabora“. 3016 2—2

Drva, suha, cepana in žagana dostavi **Andrej Oset,** telefon 88, Aleksandrova c. 57. 2891 10—9

Dva prašiča, 8 mesecev stara, zelo primerna za nadaljno rejo, sta po ceni na prodaj. Einspielerjeva ulica 24.

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

Kontoristinja

izvežbana posebno v mezdnih zadevah, vešča slovenskega in nemškega jezika se išče za takoj. Naslov pove uprava. 3003

Podpirajte sokolski tisk!

Kupimo vsako množino **vreč** močnatih, 85 kg-skih, celih, brez krp.

Kralj & Bolha

Ljubljana, Dunajska c. 33.

2959 4—3

Otvoritev brivnice!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da otvorim z današnjim dnem na **Meljski cesti št. 1**

brivnico.

Prizadeval si bodem cenj. občinstvu najboljše in najsolidnejše postreči, ter se najtopleje priporočam

Ivan Paradiž

5 Maribor, Meljska cesta št. 1.

Izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljišča Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk, litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega vse ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena Din 10·—

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

Svarilo!

Tem potem se opozarja, da se mora vsak inkasant tvrdke INTERCONTINENTALE, jugoslavensko transportno in prometno d. d. oziroma prejšnje tvrdke F. & A. UHER, obe podružnici Maribor, izkazati z legitimacijo, ki je izstavljena na njegovo ime. Plačila, ki se ne položijo pri naši blagajni, Meljska cesta 10 ali pa vplačajo našim inkasantom, se ne pripoznajo.

INTERCONTINENTALE, jugoslov. transportna in prometna d. d.

(preje S. & W. Hoffmann), MARIBOR. 4

D. S. Merežkovski:

Julijan Odpadnik.

(Dalje.) (18)

— S čemer naj primerjam svet, vsa solnca in zvezde? — Za prispodobo postavim mreže, ki so jih vrgli v morje. Bog obdaja vesoljstvo, kakor obdaja voda mrežo; mreža se dviga, pa vendar ne more vode zadržati. Svet hoče, pa vendar ne more zajeti Boga. Svet se pomika, toda Bog je miren kakor voda, ki drži mrežo. Če se svet ne bi gibal, bi Bog ne ustvaril ničesar in bi ostal miren; kam in čemu bi neki stremel? — Tam, v carstvu večne Matere, v naročju Svetovne Duše, počivajo semena, ideje — oblike vsega, kar je bilo in bo; počiva Logos — zarodek mušice, travice in olimpskega boga . . .

Julijan je kriknil in njegov glas je odmeval v nočni tišini kakor krik smrtne bolesti:

— Kdo je On? Kje je On? Čemu On ne odgovarja, kadar ga kličemo? Kako Mu je ime? Jaz ga hočem spoznati, čuti in videti! Zakaj beži pred mojimi mislimi? Kje je On?

— Dete, kaj je pač pred Njim človeška misel? Nima imena: takšen je, da lahko rečemo zgolj to, kar On ne more biti; tega pa, kar je zares, ne vemo povedati. Ali moreš trpeti, ne da bi Ga hvalil; ali moreš ljubiti, ne da bi Ga hvalil? Ali lahko preklinjaš, ne da bi ga hkratu hvalil? — On, ki je vse ustvaril — ni iz tega, kar je ustvaril. Če porečeš: N j e g a n i — mu daješ takšno hvalo, kakor če deneš: O n j e. O njem ne moremo reči ničesar — ne o njegovem bistvu, ne bitnosti, ne življenju, zakaj Njegovo bistvo je višje od vsakega bistva, njegova bitnost je več nego katerokoli bitje in katerokoli življenje. Glej, zato sem dejal, da je On zanikanje sveta, zanikanje tvoje misli. Če se odpoveš vsemu, kar obstoji — Ga utegneš najti v prepadu vseh prepadov, v globini tiste nejzrečne teme, ki je podobna svetlobi. Žrtvuj mu prijatelje in sorodnike, domovino, nebo in zemljo, samega sebe in lastno pamet. Tedaj ne boš videl svetlobe, ker boš sam svetloba. Ne deneš: On in Jaz, ampak občutiš, da sta On in Ti — eno. Tvoja duša se bo rogala lastnemu telesu kakor pošasti. Tistikrat zavlada molk in ne bo več besed. In če se tisti trenutek jame svet podirati — boš ostal vesel, kajti čemu ti je svet, ko si pri Njem? Tvoja duša ne bo ničesar več želela, ker On ne želi ničesar; ne bo živela, ker je On višji od življenja, ne bo mislila, ker je On višji od misli. Misel je iskanje luči, On pa ne išče luči, ker je sam — Luč. On pronikne vso dušo in jo izpremeni v Sebe. In takrat si ona — brez strasti in osamljena — odpočije nad razumom, nad krepostjo, nad carstvom idej — nad lepoto — v brezdanju, v naročju Očeta svetlobe. Duša postaja Bog, ali, boljše povedano: duša se spominja, da je bila in da bo na vekomaj Bog — — —

Takšno je, sinko, življenje Olimpijcev, tako žive Bogu podobni in modri ljudje; to je odpoved vsemu, kar obstoji na svetu, prezir zemeljskih strasti, beg duše k Bogu, ki ga zre iz obličja v obličje.

Starec je umolknil. Julijan se je zgrudil k njegovim nogam, ki se jih ni drznil dotakniti; poljubil je bil zemljo, kjer so počivale svetnikove noge. Zatem je povzdignil glavo in se zagledal v čudne, zelenkaste oči, ki je v njih sijala ravnokar razkrita skrivnost »kačje« modrosti. Starčeve oči so bile mirnejše in globlje od neba; zdelo se je, da je v njih izvirala sveta moč. Julijan je dejal šepetaje:

— Učitelj, ti znaš vse. Verujem! Reci goram in gore se premaknejo. Bodi kakor On! Stori čudež! Izvrši nemogoče! Usmili se me! — Verujem, verujem!

— Ubogi sin, česa prosiš? Mar ni čudež, ki se lahko zgodi v tvoji duši, večji od vseh čudežev, ki jih m o r e m jaz storiti? Drago dete, ali ni strahoten in blagotvoren čudež, če imaš toliko moči, da lahko rečeš: On je, in če Ga ni, vseeno — On bo. In ti poreci: On bodi, ker ga hočem in zahtevam!

VIII.

Ko sta se učitelj in učenec vračala s izprehoda, sta zavila v Panormos živahno luko mesta Efez. Prišedši tja, sta opazila, da so bile množice nenavadno vznemirjene.

Mnogi so tekali semintja po ulicah, mahali z gorečimi plamenicami in vpili:

— Kristjani nam rušijo svetišča. Gorje nam!

Drugi so kričali:

— Smrt olimpskim bogovom! Krist je premagal Astarto.

Jamvlik se je hotel izogniti v mirno, zakotno ulico. Bežeča tolpa mu ni pustila dalje, ampak je moral ž njo vred na obalo Kaistrosa k templju Artemide Efeške. Krasno svetišče, ki ga je sezidal Pinokrat, se je dvigalo mirno, krepko in nepremagljivo ko trdnjava, odražaje se od zvezdnatega neba. Svetloba plamenic je divje trepetala na orjaških stebrih, ki so jih nosile majhne kariatide. Ne le vsa rimska država, ampak tudi vsi narodi sveta so čislali to dragoceno svetinjo.

Nekdo v množici je zavpil plaho, kakor da hoče preizkusiti svoj glas:

— Velika je Artemida Efeška!

Odgovorilo mu je stotero glasov:

— Smrt olimpskim bogovom, smrt tvoji Artemidi!

(Dalje prihodnjič.)

Last[illegible] in izdajatelj: Konzorcij »Tabor«. — Odgovorni urednik: Rudolf Ozim. — Tisk: Mariborska tiskarna d. d.